

NYHEDSBREV/

Dansk som andetsprog: 01/2019

”Det flyvende Tæppe” ændrer navn til ”Nyhedsbrev/ Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne”

Nyhedsbrevet formidler faglig information om dansk som andetsprog på tværs af forskellige uddannelsesområder og regier.

Nyhedsbrevet er siden 2006 blevet udarbejdet i samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Udlændinge- og integrationsministeriet, og fortsætter i dette samarbejde.

Nyhedsbrevet er med til at synliggøre og styrke den faglige udvikling på fagområdet dansk som andetsprog for børn, unge og voksne. På den måde medvirker det til at kvalificere indsatsen gennem anvendelse af viden og erfaringer på tværs af forskellige uddannelsessystemer og målgrupper.

Nyhedsbrevet udkommer fremadrettet tre gange om året. Se deadlines bagerst i udgivelsen.

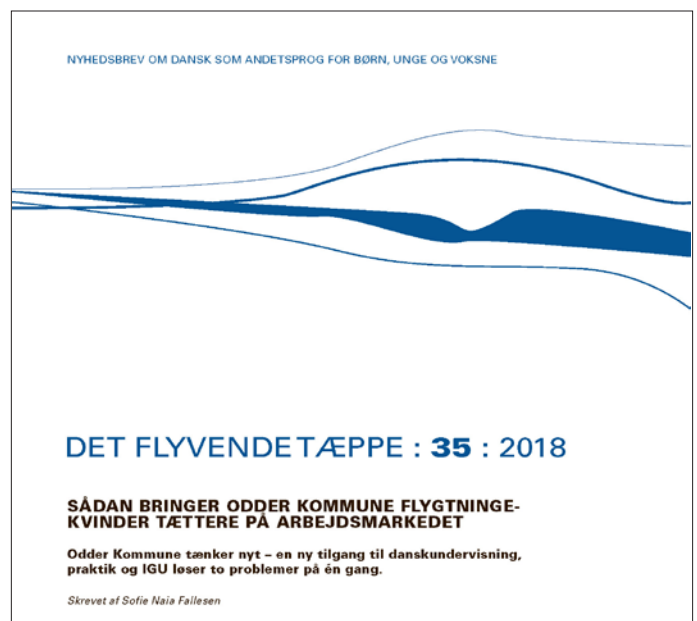
Vi håber, at I vil tage godt imod det.

Med venlig hilsen

Susanne Hvidtfeldt, SIRI

Ann-Cherie Thulstrup, STUK

Thomas Boie Sveen, UVM

UNDERSVINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERSVING OG KVALITET

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Indhold

FRA UDLÆNDINGE- OG INTERGRATIONSMINISTERIET

NYHEDER

- Side 3 **Nyt DanskForum skal skabe øget dialog mellem SIRI og sprogcentre**
Skrevet af Nikoline Bernstorff Jakobsen, praktikant
SIRI og Nikolaj Lynggaard Thorborg, SIRI

FRA UNDERVISNINGSMINISTERIET

NYHEDER

- Side 4 **Afdækningsmaterialet ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer ” høster stor succes i hele landet**
Ved læringskonsulent Lisbeth Hædersdal

Artikler

- Side 6 **Eksperimenter med fremskudt uddannelsesvejledning for unge**
Af Annette Ramsøe, Uddannelseskonsulent, Brug for alle unge (BFAU)

- Side 9 **SIRI inviterer sprogcenterlærerne med i processen om nye retningslinjer**
Af Camilla Damgaard Mørkenborg, Styrelsen for International Rekruttering og Integration

- Side 10 **Materialer der taler sammen**
Ved læringskonsulent Lisbeth Hædersdal

- Side 12 **SIRI's lærerkonference 2018: Kvalitet i den beskæftigelsesrettede danskuddannelse**
Skrevet af Nikoline Bernstorff Jakobsen, praktikant
SIRI og Nikolaj Lynggaard Thorborg, SIRI

- Side 14 **Faglig inspiration for undervisere på sprogcentre**
Af Helen Thise, Lektor, Købenavns Professionshøjskole

Nyt DanskForum skal skabe øget dialog mellem SIRI og sprogcentrene

Som et nyt tiltag afholder Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) i januar 2019 de første møder i et nyt forum for ledere af sprogcentre i hele landet: DanskForum.

Skrevet af Nikoline Bernstorff Jakobsen, praktikant SIRI og Nikolaj Lynggaard Thorborg, SIRI

Som et nyt tiltag afholder Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) i januar 2019 de første møder i et nyt forum for ledere af sprogcentre i hele landet: DanskForum.

DanskForum er et resultat af, at SIRI gerne vil i tættere dialog med interessenterne og have et mere direkte bindeled mellem SIRI og lederne af sprogcentrene. I DanskForum skal det være muligt at stille spørgsmål, få vejledning, lære af hinandens erfaringer og generelt udnytte de muligheder, der ligger i en styrket dialog.

Dialog om etablering af DanskForum

Forud for etableringen af DanskForum har der været afholdt et møde med repræsentanter for såvel sprogcentrene som KL.

Mødet viste, at der var et stort ønske om en bedre dialog mellem SIRI og sprogcentrene. Særligt var der et ønske om at kunne drøfte relevante emner direkte med relevante medarbejdere fra SIRI, samt at få mulighed for at stille direkte spørgsmål til de problemstillinger, der rører sig i branchen på et givent tidspunkt.

Diskussion af den beskæftigelsesrettede danskuddannelse og dialog med SIRI

De første møder i DanskForum kommer således til at træde et skridt tilbage i diskussionen om den beskæftigelsesrettede danskuddannelse, her over et år efter ændringen af danskuddannelsesloven. På den baggrund vil møderne danne ramme for en mere generel diskussion af danskuddannelsens rolle i den kommunale integrationsindsats.

DanskForum, januar 2019

Tidspunkt og sted

København:

9. januar 2019, kl. 12.30-16:00

Scandic København, Vester Søgade 6, 1401 København V.

Vejle:

15. januar 2019, kl. 12.30-16:00

Scandic Jacob Gade, Flegborg 8-10, 7100 Vejle

Det vil desuden være muligt at komme i dialog med medarbejdere fra SIRI, igennem 4 såkaldte "share shops". Her kan deltagerne komme i dialog med SIRI om Styrelsens arbejde med hhv. kommunernes tilsyn med danskuddannelsesområdet, revision af modultest, sammenhængen mellem de afsluttende prøver og undervisningen, samt erfaringerne fra puljen, der støtter virksomhedsorganiseret danskundervisning.

Det bliver også muligt at komme med input til relevante temaer for fremtidige DanskFora. Og generelt ser SIRI frem til møderne og håber på gode diskussioner – både i januar og fremover!

For yderligere oplysninger om DanskForum læs [her](#) eller kontakt Nikolaj Thorborg på mail fnt@siri.dk

Afdækningsmaterialet ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” høster stor succes i hele landet

Læs her, hvorfor materialet er så anvendeligt, samt hvilke praksiserfaringer skolerne og kommunerne har gjort sig efter det første år.

Ved læringskonsulent Lisbeth Hædersdal

Det længe ventede afdækningsmateriale ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” har efterhånden vundet indpas i mange af landets kommuner. Fagfolk har taget det til sig i det omfang, det er relevant inden for egen struktur og organisering, hvilket indikerer at afdækningsmaterialet understøtter lærerne sådan, som det var tiltænkt. Vi har, været rundt i hele landet, for at udbrede kendskabet til materialet, og har fået mange tilbagemeldinger på materialets brugbarhed i praksis. Denne artikel vil kort dykke ned i nogle af de erfaringer kommuner og skoler har gjort sig det i det første år med afdækningsmaterialet mellem hænderne.

Kort indføring

Danmark har de seneste år, i perioder, modtaget flere flygtninge end tidligere, hvilket har genereret større krav til kommunerne, som skal sikre, at de nyankomne børn får en tryk skoledag, hvor sproglig udvikling og faglig læring følges ad. På baggrund af dette behov er afdækningsmaterialet ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” blevet til. Materialet er anvendeligt på kommuner/skoler allerede når de nyankomne tosprogede elever begynder, hvorfor der fra starten anlægges et helhedsorienteret blik på den enkelte elev. Det betyder, at eleverne får den bedste start i skolen, da undervisningstilbuddet kan sammensættes ud fra elevens samlede kompetencer fra tidligere skoleerfaring og øvrige liv.

Landsdækkende orienteringsmøder

Efter de landsdækkende orienteringsmøder i samarbejde med Rambøll, UCC og VIA College blev det hurtigt klart for os, at efterspørgslen og behovet var større. Fra undervisningsministeriets side blev det besluttet, at vi fortsat kom ud til større forsamlinger på landsplan, for at introducere materialet, samt bistå med gode råd til implementeringen i praksis. Det viste sig at have stor værdi at samle større forsamlinger, der på tværs af kommuner fik mulighed for at drøfte og reflektere over brugen af afdækningsmaterialet. Det har været fantastisk at opleve, hvor eftertragtet

materialet har været/er, og det er dejligt at så mange ude i sektoren har taget materialet til sig som et brugbart redskab i praksis.

Anvendelsesmulighederne har vist sig at være af varierende karakter alt afhængig af, hvordan strukturen og organiseringen af nyankomne og tosprogede elever ser ud i den pågældende kommune og på skolerne. Denne variation har inspireret os til at udfolde nogle af de mange erfaringer der er blevet gjort i praksis.

Praksiserfaringer fra det første år

Organisering af afdækning

Det har vist sig, at der er mange fordele ved forskellige organiseringsmuligheder, og at afdækningsmaterialet kan varieres og inddrages i forskellige kontekster. For nogle giver det mening at afdækningen finder sted i en modtagelsesklasse eller i et modtage-videncentret, før eleverne placeres i et eventuelt skoletilbud. Vælges denne form er det

Fortsat fra forrige side ...

vigtigt at prioritere god kommunikation og overlevering efter endt afdækning, så modtagende lærere får indblik i elevens ressourcer. For andre giver det god mening at få de modtagende lærere i teamet med indover afdækningen så de modtagende lærere får et indblik i elevens sprog og ressourcer. Sidstnævnte læner sig op ad vores anbefalinger i materialet, men det kan være svært at realisere i praksis.

Videndeling

Mange af deltagerne er blevet inspireret til at mødes i lokale netværksgrupper, således at de i det nære samarbejde omkring nyankomne og tosprogede elever, kan drøfte og nå til enighed om, hvordan det bør implementeres på den enkelte skole. Dette er med til at sikre videndeling før, under og efter implementering af afdækningen.

Erfaringer med Trin 1

Hvordan skolerne rundt i landet vælger at gribe trin 1 an er også af varierende karakter. I nogle kommuner er det en tosprogskonsulent, der allerede foretager visitationen, der også medtænker trin 1, hvor det på andre skoler foregår i modtagelsesklassen eller i etablerede modtage-videnscentre. Den vigtigste erfaring med trin 1 har vist sig at omhandle overleveringen fra trin 1 til trin 2, for at opnå en fyldestgørende afdækning af eleven. Erfaringer viser også, at det er utrolig vigtigt med den indledende afdækning på trin 1, således at man fra start får fastslået elevens stærkeste sprog. Vil man opnå de bedste resultater er det essentielt at det er det stærkeste sprog der tolkes på.

Tolkeerfaringer

Tolkeerfaringerne er noget af det der har fyldt rigtig meget rundt i landet, og har også været et af de mere omdiskuterede emner, når vi har været ude. Forud for afdækningerne, er det ofte det der skaber størst bekymring, da tolkeniveauet kan være af meget svingende kvalitet. Ikke desto mindre har mange kommuner forsøgt at løse tolkesituationen, således at det ikke længere anses som en bekymring. Nogle kommuner har lavet deres egen vidensbank på læringsplatforme som "Meebook" og "Min uddannelse". Her deler netværket deres tolkeerfaringer med hinanden, og informerer om de tolke der allerede er sat ind i, hvad tolkningen kræver. På den måde skiftes lærerne til at klæde tolkene på, styrker tolkningen ved at vælge den samme, såfremt det var en succes, men det bliver også muligt at dele ud af de mindre gode tolkeerfaringer, så man som læ-

rer kan vælge en anden tolk til opgaven, hvis anbefalingen er mindre god. Andre kommuner er i færd med at uddanne et tolkekorps, der bliver klædt på i forhold til at kunne tolke i forbindelse med afdækningsmaterialet, og dermed kan benyttes af flere skoler i kommunen.

Læringsplatforme:

Læringsplatformene "Meebook", og "Min Uddannelse" benyttes ikke kun til at videndele tolkeerfaringer, men også til at holde de modtagende lærere orienteret om elevernes progression i forbindelse med trin 3. Observationskemaerne og statusarkene fra trin 3 er nemme at skrive i og løbende uploade til læringsplatformene eksempelvis i elevens egen portefølje. På den måde kan modtagende lærere i teamet løbende orientere sig om elevens progression. Funktionerne "at gøre til medforfatter" og "share it" i eksempelvis Meebook, er begge gode, da man kan dele det med kollegaer fra elevernes distriktsskole, såfremt eleven har to skoletilbud til en start. Læringsplatformene har på denne måde vist sig at være med til at sikre videndeling og samarbejde om elevens sproglige og faglige progression.

Supplerende materialer

Fire film

Vi har, i indeværende år, fået udarbejdet fire korte film der viser, hvordan lærere og andet pædagogisk personale omkring eleven konkret kan afdække elevens kompetencer med udgangspunkt i afdækningsmaterialet. Den første film viser hvordan afdækningssamtalen kan forberedes. Den anden film viser helt konkret, hvordan afdækningssamtalen gennemføres. Den tredje film visualiserer forløbet efter afdækningssamtalen, og man ser, hvordan en underviser udfylder afdækningprofilen og formidler viden fra afdækningen til sine kollegaer.

Den tredje film illustrerer den løbende opfølgning på afdækningen på blandt andet et teammøde, observation og vurdering af eleven og samtale med eleven. I filmen arbejder et team med materialets to dele; et opfølgningsskema og et ark til statussamtalet i teamet. Tidsforbruget til opfølgningen er samlet ca. 45 min., hvoraf de 20-25 min. er til observationen i klassen, og de 15-20 minutter er til statussamtalet om den enkelte elev i teamet. I materialet anbefaler vi, at opfølgningen sker hver 3. måned for basisdansk og hver 6. måned for supplerende, men hyppigheden bør tilpasses den enkelte elev.

Fortsat fra forrige side ...

Praksiserfaringer fra det første år:

- Forskellige organiseringsmuligheder
- Samler lokale netværk på tværs
- Styrker ressourcesynet på eleverne
- Sikrer samarbejde i teamet
- Tolke vidensbank
- Uddannelse af tolkekorps
- Inddragelse af læringsplatforme som "Meebook" og "Min Uddannelse"

Links til materialer, der taler sammen med afdækningsmaterialet

- [Fire film med praksiseksempler](#)
- [Viden om sprog og læsekompetence hos tosprogede elever](#)
- [Sproglig udvikling i fagundervisningen og "Min Uddannelse"](#)

■ Eksperimenter med fremskudt uddannelsesvejledning for unge

Hvis de unge ikke kommer til uddannelsesvejlederne, kan uddannelsesvejlederne jo komme til dem! Ungdommens Uddannelsesvejledning har eksperimenteret med at flytte vejledningen ud af kontorerne for at møde de unge på nye måder i udsatte boligområder.

Af Annette Ramsøe, Uddannelseskonsulent, Brug for alle unge (BFAU)

I nogle boligområder er der ekstra mange unge, som bliver vurderet ikke uddannelsesparate til at starte på en ungdomsuddannelse eller er i fare for at blive det. Der er også ofte mange unge, som har besvær med at komme i gang med en ungdomsuddannelse eller at gennemføre den. Samtidig med at de unge har behov for uddannelsesvejledning, kan det være svært for vejledere i Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) at komme i god kontakt med de unge, der har størst behov for vejledning.

Derfor har flere af de 24 projekter, der har været gennemført under "Brug for alle unges vejledningsindsats 2015-18", været rettet mod at eksperimentere med måden at få kontakt med de unge. Projekterne har arbejdet med fremskudt uddannelsesvejledning med fokus på at skabe relationer til de unge og måske deres forældre, ved at være synlige og tilstede i de unges nærområde der, hvor de er i fritiden. Projekterne har ikke specifikt fokus på tosprogede, men der bor ofte mange unge med anden etnisk baggrund i de udsatte boligområder, hvor der er blevet arbejdet med fremskudt uddannelsesvejledning.

Fremskudt vejledning på forskellige måder

Indholdet i projekterne har været meget varieret. Fra UU-vejledernes deltagelse i sociale arrangementer og stande ved byfester for at gøre sig synlige, over fremskudt vejledning med regelmæssig tilstedeværelse i biblioteker og klubber. Der er eksperimenteret med rullende vejledning på en ladcykel og møder med forældre og/eller unge om emnet uddannelse i skolen eller i etniske foreninger. Et vigtigt omdrejningspunkt i alle projekterne er UU-vejledernes samarbejde med andre aktører som de boligsociale helhedsplaner, klubber, foreninger, skoler med flere. Mange af tilbuddene rammer bredt, ved at de er åbne og fysisk tilgængelige for mange, selvom indsatsens indhold primært er målrettet ikke-uddannelsesparate unge. Den har som mål, at de bliver uddannelsesparate og kommer i uddannelse og gennemfører den.

Man kan groft inddele tilbuddene i to spor:

- Det ene indbefatter arrangementer, hvor deltagerne mødes over en fast dagsorden. Det kan f.eks. være møder med unge og evt. forældre, som handler om uddannelse, uddannelsesparathed og lignende, eller et

Fortsat fra forrige side ...

forumteaterstykke, som tematiserer forskellige aspekter ved de unges vej til uddannelse og job.

- Det andet spor handler om aktiviteter, hvor strukturen og dagsordenen er mere løs. Det handler i højere grad om, at uddannelsesvejlederne får kontakt til de unge og eventuelt deres forældre. Vejlederne tilbyder mulighed for at snakke om emner i relation til fremtid og uddannelse i mere uformelle sammenhænge. Det kan evt. give anledning til at tilbyde mere traditionel →vejledning.

I begge spor spiller opbygning af relationer og netværk med samarbejdspartnere, f.eks. de boligsociale helhedsplaner, en central og meget afgørende rolle.

Samarbejde med andre aktører som omdrejningspunkt

Hos UU-Vestegnen er det en vigtig erfaring, at det er lettest at få hul igennem til de unge, som man har svært ved at få kontakt med i det almindelige vejledningstilbud, hvis kontakten hjælpes på vej af medarbejdere eller interessegrupper i lokalområdet, som i forvejen har god kontakt til de unge, og som har de unges tillid. Der er fine erfaringer med at lave en fremskudt vejledningsindsats på biblioteket i Hedemarken, hvor en boligsocial medarbejder, som var kendt og vellidt af de unge, i forvejen var til stede regelmæssigt. Uddannelsesvejlederen kom så også på et fast tidspunkt hver uge i en periode. Efterhånden fandt de unge ud af, at de godt kunne tale med hende, og at hun vidste noget om uddannelse, de kunne bruge.

Mange af de unge, der benyttede tilbuddet var forbavsede negative over for de ordinære tilbud fra alt, hvad der havde med skole, UU, kommunen etc. at gøre. Det var vigtigt for de unge at vide, at vejlederen var en neutral person, der ikke lod informationer gå videre, hverken til skole, vejledningssystem eller andre, med mindre det var efter aftale. Vejlederen havde her den fordel, at hun arbejdede i et geografisk område, som hun normalt ikke havde relation til. Efterhånden oplevede hun eksempelvis, at nogle af de sky unge kom tilbage efter "glemte ting" ved lukketid, og så havde de for

resten lige et spørgsmål om uddannelse.

Modsat denne erfaring, hvor anonymiteten har spillet en rolle, har UU-Øresund gode erfaringer med at samarbejde med en SSP-drevet klub ved navn CUBE i et udsat boligområde i Helsingør Kommune, hvor vejlederne har gjort sig umage med at gøre sig synlige som UU-vejledere, fx ved at bære trøjer med logo og annoncere deres tilstedeværelse på Facebook.

Klubben ligger i et stort belastet boligområde. To vejledere var på vejledningsvagter mellem 16.30 og 20.30 en fast dag en til tre gange om måneden. Før den fremskudte vejledning startede, havde vejlederne flere planlægningsmøder med klubmedarbejderne, og de havde søgt viden om de unge og drøftet den med klubpersonalet for at finde frem til de unge, som havde størst behov for vejledning og for generelt at være bedre forberedte. Vejledningen var for alle, der brugte klubben og foregik mest som en spontan gruppevejledning af grupper af de unge midt mellem alle de andre aktiviteter i klubben, men der var et særligt fokus på nogle af de unge. Den fremskudte vejledning fungerede også her godt, og vejlederne fik god kontakt til mange af de unge.

Fælles for begge disse eksempler på fremskudt vejledning er, at det har været et bærende element, at UU har samarbejdet med en partner, der i forvejen havde en god relation til de unge. Både UU og samarbejdspartnerne har fået glæde af, at de har fået bedre kendskab til hinandens arbejdsfelt og kompetencer.

Fortsat fra forrige side ...

Møde med forældre med udgangspunkt i lokale foreninger

UU Kolding har blandt andet arbejdet med at komme i dialog med forældre, som de ellers ikke ser i vejledningen, ud fra den antagelse, at forældrene er en vigtig ressource i forhold til at støtte de unge i deres valg af uddannelse. Uddannelsesvejlederne har også her gjort erfaringer med, hvor vigtigt det er at samarbejde med de aktører, som har god kontakt til de unge og deres forældre i forvejen, for at få en vellykket indsats. Vejlederne havde f.eks. selv inviteret forældre og de unge til et møde om hjælp til tilmelding til ungdomsuddannelse i et udsat boligområde. Uddannelsesvejlederne havde hængt opslag om mødet op i alle opgange, lagt opslag ud på Facebook, sendt beskeder på Skoleintra og så videre. Der kom kun én forælder til dette møde, men dog en del unge. Det gik meget bedre, da de tilrettelagde et møde, hvor Somalisk forening stod for planlægningen og for at sprede budskabet om arrangementet. Uddannelsesvejledernes rolle var at informere om uddannelsesmuligheder og -veje. Der var stor opbakning til arrangementet, og forældrene var meget engagerede. Det er en af UU Koldings centrale erfaringer, at arrangementer, de selv har stået for, har haft meget lille opbakning

fra forældregruppen. Derimod har vejledernes deltagelse i arrangementer, som i forvejen er planlagt af foreninger, netværk mv, som har et godt kendskab til forældrene og deres børn, givet meget bedre kontakt til den målgruppe, de gerne vil i kontakt med.

Inspiration til fremtidigt arbejde

De forskellige eksperimenter med fremskudt vejledning har været med til at gøre UU's uddannelsesvejledning mere synlig og tilgængelig for målgrupper i lokalområderne, der ofte ikke benytter tilbud om uddannelsesvejledning. Arbejdet har været med til at fremme, at de forskellige samarbejdspartnere har fået et bedre kendskab til hinandens tilbud og kompetencer, som der kan bygges videre på fremover.

Eksperimenterne har givet UU og vejlederne nye kontakter og netværk og givet erfaringer med nye måder at arbejde på og erfaringer med, hvad der skal til, for at fremskudt vejledning fungerer. Der er eksempelvis stor forskel på at skulle vejlede i de vante strukturerede rammer og at skulle hæn-ge ud i et bibliotek eller i en larmende klub, og tilpasse sig de unges præmisser og finde nye måder at være sammen og tale om emner, der vedrører fremtid, uddannelse og job.

Om Brug for alle unge

Brug for alle unge (BFAU) er et konsulentteam i Styrelsen for undervisning og Kvalitet, under Undervisningsministeriet. Vi har i perioden 2015-2018 sat fokus på vejledning af unge og understøttet Ungdommens Uddannelsesvejlednings (UU) i deres arbejde med at få en endnu større andel af de ikke-uddannelsesparate unge til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Indsatsen er finansieret af satspuljen.

” Opsøgende vejledning” – en af fire nye publikationer om uddannelsesvejledning

Praksis + Perspektiv er en tema-serie, der gennem fire hæfter giver gode eksempler, inspiration og viden om nogle af de områder og udfordringer, som optager uddannelsesvejledere i deres daglige arbejde. De fire temahæfter sætter fokus på 1.4 Relationen i vejledningen 2.4 Opsøgende vejledning, 3.4 Inddragelse af forældre i vejledningen og 4.4 Samarbejde på tværs. Der har været arbejdet med temaerne i de enkelte projekter i Brug for unge indsatsen, og cases og eksempler er hentet herfra. Derudover indeholder publikationerne perspektiveringer og refleksioner fra fagfolk og andre med synspunkter på temaet.

Fortsat fra forrige side ...

Hæftet med temaet Opsøgende vejledning indeholder blandt andet artikler om begrebet opsøgende vejledning, en reportage fra fremskudt vejledning i et udsat boligområde i Albertslund, erfaringer fra UU Øresunds erfaringer med opsøgende vejledning og tværgående samarbejde og gode råd fra projekterne.

Temahæfterne kan hentes på Brug for alle unges hjemmeside: www.BFAU.dk og de trykte eksemplarer kan også bestilles på hjemmesiden.

Evaluering

Epinion, Center for Ungdomsforskning (CeFu) m.fl. evaluerer Brug for alle unges vejledningsindsats 2015-2018. Midtvejsrapporten, Brug for alle unges vejledningsindsats, Midtvejsevaluering, november 2017, kan hentes på www.bfau.dk. Det samme kan slutevalueringen.

■ SIRI inviterer sprogcenterlærerne med i processen om nye retningslinjer

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) afholdt onsdag den 24. september 2018 et dialogmøde med 60 engagerede sprogcentermedarbejdere. Mødet handlede om det statslige tilsyn med visitation og indplacering af kursister på danskuddannelserne. Deltagerne brugte en halv dag på at drøfte forslagene til nye retningslinjer sammen med medarbejdere fra SIRI.

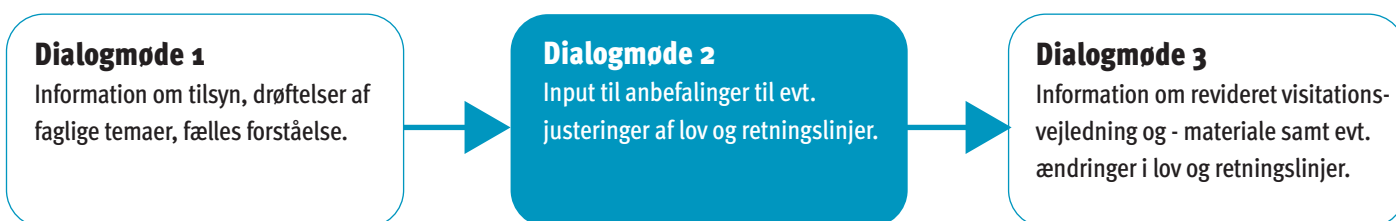
Af Camilla Damgaard Mørkenborg, Styrelsen for International Rekruttering og Integration

SIRI skal, som led i den seneste danskuddannelsesreform, føre tilsyn med visitation og indplacering af kursister på danskuddannelserne. Tilsynet skal ikke bare fungere som en kontrol af sprogcentrenes praksisser, men det skal også bidrage til at understøtte udviklingen af kvaliteten og indplaceringen på danskuddannelserne. Tilsynene har blandt andet belyst, at der er behov for en revidering af retningslinjerne for visitation og indplacering. På dialogmødet fik visitatorer fra hele landet mulighed for at drøfte SIRI's forslag til reviderede retningslinjer og give SIRI input til eventuelle justeringer af forslagene.

På den måde giver mødet indsigt, ideer og læring begge veje.

Dialogmøder bidrager til kvalitetsudvikling

Dialogmødet er nummer to i rækken af i alt tre dialogmøder om det statslige tilsyn med visitation og indplacering. Tidligere på året blev det første møde afholdt, hvor SIRI mere generelt informerede om det statslige tilsyn samt om resultaterne af de første tilsyn. På det kommende møde i 2019 vil der være fokus på at informere om den reviderede visitationsvejledning og planer for revidering af visitationsmaterialet.

Fortsat fra forrige side ...

Forslag til ændringer

Mødet blev indledt med et oplæg fra SIRI om resultaterne af de seneste tilsyn samt en gennemgang af SIRI's forslag til reviderede retningslinjer. Derefter var det deltagernes tur til at diskutere ændringsforslagene i mindre grupper. Grupperne bestod både af visitationsfaglige medarbejdere fra sprogcentre og repræsentanter fra SIRI. På denne måde kom der gang i dialogen, og SIRI fik gode input til, hvad deltagerne så som godt og mindre godt ved de nye retningslinjer.

Der blev for det første diskuteret nye retningslinjer for visitationssamtalen. Her drøftede grupperne bl.a., hvordan samtalen bedst muligt tilrettelægges, afdækning af kursistens jobmål og mål med danskuddannelsen, samt hvilken information kursisten skal have i den første samtale. For det andet blev der diskuteret nye retningslinjer for den sproglige afdækning. Her diskuterede grupperne bl.a. indplacering på danskuddannelse og modul, brug af ministeriets visitationsmateriale, samt hvilken dokumentation der bør gemmes fra indplaceringen.

Dokumentation for afdækninger i visitationen

Et af de væsentlige forslag var, at der skal stilles krav om, at visitatoren efter visitationssamtalen skriver et kort resumé af den pædagogiske vurdering, der begrundes kursistens indplacering. Dette emne blev særligt diskuteret. Nogle deltagere fremhævede fordelene ved dette i forbindelse med en eventuel omplacering, imens andre deltagere bekymrede sig om, at det kunne føre til dobbeltarbejde for de sprogcentre, der allerede havde en bestemt rutinemæssig praksis for dokumentation.

Gode diskussioner og gode input til SIRI

Alt i alt ledte gruppedrøftelserne til nogle gode diskussioner om forslagene til reviderede retningslinjer. SIRI havde en masse gode input med hjem til det videre revideringsarbejde, samtidig med at visitatorerne fik mulighed for at udveksle erfaringer og praksisser i forbindelse med indplacering og visitation.

SIRI ser allerede nu frem til det næste dialogmøde om det statslige tilsyn med visitation og indplacering, som afholdes i løbet af det nye år.

Materialer der taler sammen

Erfaringer fra praksis viser, at afdækningsmaterialet; ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” taler godt sammen med øvrige materialer om tosprogede og nyankomne elever. I denne artikel sættes der fokus på, hvordan Trin 3 fra afdækningsmaterialet kan tale sammen med Viden Om ”Sprog og Læsekompetence hos tosprogede elever”.

Ved læringskonsulent Lisbeth Hædersdal

Viden om sprog- og læsekompetence hos tosprogede elever

Viden Om er formidling af viden og forskning til praktikere. Materialerne i Viden Om fokuserer på et bestemt tema eller en pædagogisk problemstilling. Formålet er at gøre viden og forskning mere tilgængelig og nemmere at omsætte for lærere, pædagoger og ledere. Viden Om ”Sprog- og læsekompetence hos tosprogede elever” er udviklet af TrygFondens Børneforskningscenter i samarbejde med forskere og praktikere i 2018. Den samler de elementer i undervisningen, som ifølge forskningen gavner tosprogede elever mest, både hvad angår tilegnelse af det danske sprog og læsning. Til dette Viden Om-tema knytter sig to vidensnotater, to udviklingsredskaber,

tre plakater og tre film, og dette kan findes på Emu.dk. Det ene vidensnotat fokuserer på evidensbaserede metoder til undervisning af tosprogede elever generelt i grundskolen. Det andet har særlig fokus på nyankomne elever og præsenterer forskningsbaseret baggrundsinformation om sprogtilegnelse.

Vidensnotaterne og trin 3 i afdækningsmaterialet

Løbende Opfølgning, Trin 3 i afdækningsmaterialet, består af redskaber til systematisk at følge elevens progression indenfor basisdansk og senere supplerende dansk som andetsprog. Her kan elevens undervisere ved hjælp af observationer af elevens deltagelse og produktioner på en enkelt måde monitorere om elevernes sprog udvikler sig planmæssigt. Efter endt obser-

Fortsat fra forrige side ...

vation udfyldes en vurdering af elevens næste skridt i forhold til elevens fagsproglige udvikling, samt i forhold til elevens kommunikations- og læringstrategier. Dette vurderes på baggrund af afkrydsning i de pågældende observationspunkter, der er inddelt hierarkisk i tre forskellige farver, således at elevens progression synliggøres, fra observation til observation.

Hvordan i praksis

Når du, som lærer, har observeret en elev og skal til at udfylde vurderingsdelen, er vidensnotatet for nyankomne elever et godt supplement. Vidensnotatet for nyankomne elever redegør for "fem faser i tilegnelsen af et nyt sprog" (se billede næste side). For hver fase er der en gennemgang af fasens kendetegn, hvordan man som lærer bedst understøtter den specifikke fase i undervisningen, samt eventuelle faresignaler, man skal være opmærksom på. Når du efter endt observation, skal beskrive, hvordan undervisningen fremadrettet kan understøtte elevens fagsproglige udvikling, får du via vidensnotatet hjælp til at vurdere eleven, faseplacere ham/hende, og får redskaber til, hvordan teamet sammen kan understøtte eleven i den almene undervisning. Efter et par gange med observation af eleven, vi anbefaler at der observeres hver 3.måned på basiselever, og hver 6. måned på elever der modtager supplerende dansk som andetsprog, vil I kunne se progressionen dels via

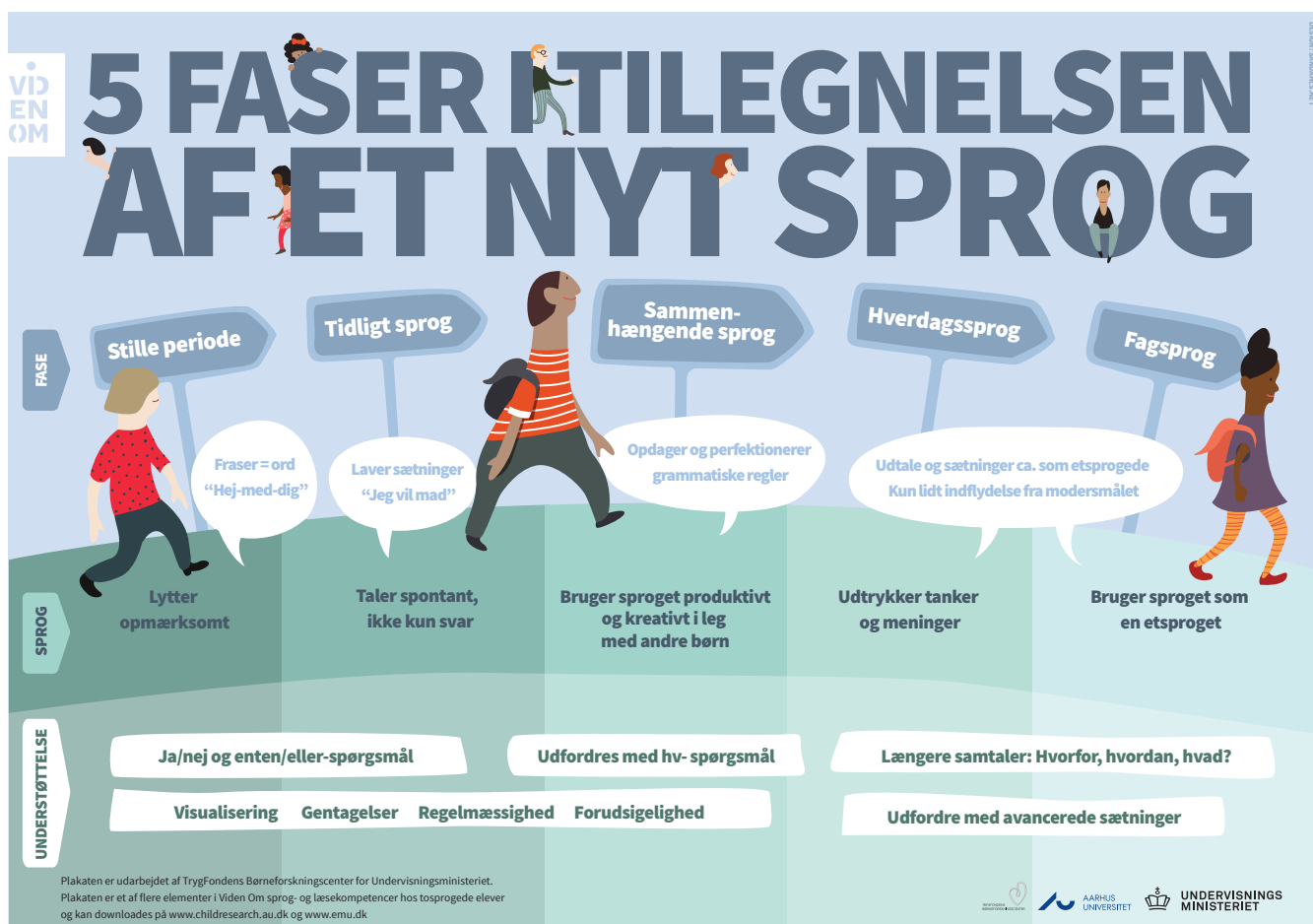
de farveinddelte observationspunkter i observationsskemaet, men også via de fem faser i tilegnelsen af et nyt sprog. Sker der imod forventningerne ingen progression, kan det være der skal ses på faresignalerne og lægges en ny strategi.

Styrkerne ved at forene materialerne

Styrkerne ved at forene afdækningsmaterialets trin 3 med vidensnotaterne, er at det bliver synligt for alle lærere i teamet, at elevens fagsproglige udvikling er i fokus, og har en progression. På denne måde styrkes ressourcesynet på eleven, og den almene lærer har et værktøj til at måle eleven ud fra sit eget ståsted i stedet for at sammenligne eleven med sine alderssvarende klassekammerater. Med andre ord synliggøres det, hvordan eleven rykker frem mod næste fase ved hjælp af den understøttelse eleven modtager i almenundervisningen.

Konklusion

I vidensnotatet for tosprogede elever beskrives tre metoder, der gavner den tosprogede elev i almenundervisningen, og vidensnotatet kommer med konkrete bud på understøttelse af eleven i andetsprogstilegnelsen. Tilsammen udgør vidensnotaterne et fyldestgørende blik på den tosprogede elev fra basis til supplerende undervisning, og støtter almenlæreren i at få eleverne med i praksis.

■ SIRI's lærerkonference 2018: Kvalitet i den beskæftigelsesrettede danskuddannelse

Kvalitet i den beskæftigelsesrettede danskuddannelse – emnet blev debatteret af både SIRI, eksperter og praktikere på SIRI's årlige lærerkonference, som fandt sted i Svendborg d. 29.-30. november 2018. Konferencen var kendetegnet ved hyggelige omgivelser, god stemning og spændende faglige oplæg samt af undervisernes egne drøftelser undervejs.

Der var mange bud på, hvad der skaber kvalitet i danskuddannelserne.

Skrevet af Susanne Hvidtfeldt, SIRI og Cecilie Løsecke Olsen, SIRI

Rammen blev sat af SIRI og Kommunernes Landsforening (KL) i fælleskab. SIRI gjorde status over Danskuddannelsesreformen og tegnede et billede af SIRI's daglige opgaver med bl.a. 2 eksempler på konkret udviklingsarbejde. KL holdt et oplæg om hovedlinjerne i den beskæftigelsesorienterede integrationsindsats. Og her var budskabet, at manglende sprogkunderskab ikke må stå i vejen for beskæftigelse, at dansksproglige færdigheder stadig er yderst vigtige, men at tilegnelsen skal indtænkes i et tættere samspil med praktik og job. Dertil kom en række faglige oplæg med forskellige perspektiver på sammenhænge

mellem job, sprog og danskundervisning. Professor Anne Holmen fra Københavns Universitet (CIP) holdt oplæg om kursisters individuelle sprogbehov i relation til forskellige arbejdspladser og praksisfællesskaber. Hendes pointe var, at danskundervisningen er en genvej til sproglig deltagelse på arbejdspladsen, og særligt hvis undervisningen baseres på viden om den enkeltes sproglige behov. Integrations- og beskæftigelsesambassadør fra Silkeborg kommune Sophie Naia Fallesen præsenterede ideerne bag et succesrigt projekt med fokus på at få kvinder i uddannelse og job. Derudover var der en vifte af forskellige workshops

Fortsat fra forrige side ...

med mulighed for indblik i ny faglig viden og interessante undervisningsmetoder og for at bringe egne erfaringer fra praksishverdagen på sprogcenteret i spil. Som afslutning på konferencen fortalte Khaled Ksibe sin personlige historie om flugten fra krigen i Syrien og frem til, at han i 2016 fik den europæiske sprogpris for sit enestående arbejde med at hjælpe arabisktalende til en større forståelse af det danske sprog og den danske kultur.

Sproglærernes bud på kvalitet i den beskæftigelsesrettede danskundervisning

Centralt i programmet var også 5 samtalsaloner, der fandt sted på konferencens anden dag. Salonerne havde til formål at involvere deltagerne i emner inden for konferencens tema og blev afholdt som en samtaleproces, der gav anledning til at reflektere over forskellige aspekter: Fra ønsker til den perfekte undervisningshverdag til undervisernes egne erfaringer med de emner og problematikker som konferencen rejste.

Det var deltagerens læring, viden og undren, der var omdrejningspunktet. Samtalerne var et mål i sig selv, men kan også ses som undervisernes bidrag til diskursen om beskæftigelsesretning af danskundervisningen.

Uddrag fra samtalsalonerne

Beskæftigelsesrettet danskundervisning lægger op til grundlæggende strukturforandringer i samarbejdet mellem sprogcentre, jobcentre og virksomheder, forandringer i den måde hvorpå undervisningen tilrettelægges og en udvidelse af sproglærers kompetencer. Det var den røde tråd der gik igennem alle samtalsaloner og emner.

Hvordan tester man mod til at spørge

Flere saloner nævnte vanskeligheder ved at tilpasse modultesten til den samlede beskæftigelsesrettede undervisning. Nogle efterlyste modultest med et endnu mere arbejdsmarkedsrettet fokus, med mulighed for tilpasning til kortere forløb og med fokus på sproghandlinger og læsning af instrukser. Mens andre stationer pegede på behovet for at individualisere undervisningen og for at træne andre kompetencer som fx forståelse af de situationer, som sproget anvendes i. Det handler om pragmatisk og sociokulturel kompetence, men også personlige kompetencer som mod og nysgerrighed i forhold til at overskride personlige grænser, og fx turde spørge om det, man ikke forstår mv. Og det kan være vanskeligt at fange i en sprogttest, men er

alligevel væsentlige elementer i den beskæftigelsesrettede danskundervisning.

Lærerrollen

Den undervisning, der binder kursistens arbejdsliv sammen med sprogudvikling og undervisning, satte også lærerrollen på dagsordenen.

”Skal vi være integrationslærere i højere grad end sproglærere?” blev der fx spurgt i en salon. ”For så er der brug for et tættere samarbejde mellem sprogskoler, jobcentre og virksomheder og der er behov for at dansklæreren er med i hele processen.” En anden salon foreslog at lærerrollen udvikles således at den også indeholder coachfunktion og jobkonsulentfunktion: ”Det optimale vil være sprogcentre i samme hus som sagsbehandlere, job- og virksomhedskonsulenter.”

Ønskerne handlede om en fælles forståelse af målet hos de forskellige aktører (kommune, virksomheder, sprogcentre). Og om at kommunerne skal turde tænke kreativt ved at inddrage sproget og sprogunderviseren i alle relevante aspekter af integrationsindsatsen.

Men salonerne bød også på meget andet. Fx videndeling om hvordan sprogundervisningen kan hjælpe med at få kursister i arbejde; samtaler om, hvad det betyder for underviserne, at deres fagområde såkaldt konkurrenceudsættes. Og kommentarer til hvordan god organisering kan øge underviserens muligheder og dermed kvaliteten i undervisningen.

Konferencens oplæg kan findes på SIRI's hjemmeside under allerede afholdte konferencer [her](#)

For yderligere informationer om konferencen kan SIRI kontaktes på mail: danskuddannelser@siri.dk. Spørgsmål om konferencens administration rettes til CIP på: efteruddannelse@hum.ku.dk

Faglig inspiration for undervisere på sprogcentre

Københavns Professionshøjskole (det tidligere UCC) og Københavns Universitet samarbejder fortsat om at udvikle og udbyde efteruddannelse i mange former for undervisere på landets sprogcentre. Som et nyt tiltag afvikledes den 14. september 2018 et gratis arrangement: Faglig eftermiddag for sprogcentre på Campus Carlsberg i København.

Af Helen Thise, Lektor, Københavns Professionshøjskole

Københavns Professionshøjskole (det tidligere UCC) og Københavns Universitet samarbejder fortsat om at udvikle og udbyde efteruddannelse i mange former for undervisere på landets sprogcentre. Som et nyt tiltag afvikledes den 14. september 2018 et gratis arrangement: Faglig eftermiddag for sprogcentre på Campus Carlsberg i København.

Mere end 100 interesserede fra hele landet mødte frem til arrangementet, som måtte lukke for tilmelding på grund af den store interesse. Eftermiddagen bød på fem korte 20-minutters inspirationsoplæg, små appetitvækkere, som præsenterede aktuelle spørgsmål, ny viden og centrale temaer inden for fagfeltet.

Det første oplæg rettede sig mod mundtligt arbejdsrelevant sprog. Her stillede konsulent Elina Maslo skarpt på hvad det betyder, når undviserne i højere grad skal lægge mere vægt på mundtlige og arbejdsrettede sprogkunderskaber tidligt i undervisningen. For hvad er mundtligt arbejdsrelevant sprog? Hvordan kan vi fokusere på mundtlige og arbejdsrettede sprogkunderskaber på arbejdspladsen, når vi som lærere ikke deltager i kursistersnes praktikforløb? Og hvad er lærerens rolle, når kursisterne tidligt i deres danskuddannelse deltager i både praktikforløb danskuddannelse? Hvordan kan man tilrette undervisning for kursister med meget forskellige forudsætninger og sproglige kompetencer - og når vi ikke ved hvilke kursister der møder til næste lektion? På baggrund af disse spørgsmål, skitsere-

Fortsat fra forrige side ...

de Elina Maslo metoder til sprogbrugsbaseret læring og arbejdsformer der sætter læringsmuligheder og samspil mellem klasserummet og verden uden for skolen i fokus.

Herefter præsenterede underviser, phd og forfatter Mads Jakob Kirkebæk sit helt nye undervisningsmateriale til danskuddannelse 1, På dansk 1-2, som netop er udkommet på Gyldendal. Han beskrev (forestillinger om) målgruppen for undervisning i grundlæggende litteracitet, faktorer, der påvirker undervisningens indhold. Opfattes kursisterne som kompetente voksne medborgere, eller som begyndere i større betydning? Og hvad skal de lære på de første moduler? Mads Jakob Kirkebæk introducerede nye bud på en undervisning, der både honorerer kravene i undervisningsvejledningen og søger at sikre, at kursisterne lærer noget af det, de selv synes er vigtigt.

Anne Holmen (KU) og Helene Thise (KP) gav en kort indføring i begrebet Translanguaging: flersproglige ressourcer i læringen. Begrebet har gennem de sidste år har fået international opmærksomhed på grund af den positive lærings-effekt af i endnu højere grad at inddrage alle de lærendes sproglige ressourcer i tilegnelsen af et nyt sprog. Dette gælder ikke mindst for voksne, som er i gang med en andetsprogstillegelse. Oplægget lagde ud med en lille test, hvor deltager-

ne fik points for at være flersprogede, og få øje på flere sprog omkring sig. Flere sprog er en naturlig kognitiv ressource for kursisterne, men begrebet translanguaging opfattes også som en pædagogisk strategi. Anne Holmen og Helene Thise indkredsede et fokus på, hvordan læreren målrettet kan inddrage kursisternes flersproglige ressourcer på en strategisk og meningsfuld måde i læringen.

Det var IT i læringen der var i fokus i oplægget om Flipped Learning i dansk som andetsprog. Her gav underviser David Jørgensen og konsulent Jesper Engbo Larnæs en smagsprøve på, hvordan Flipped Learning kan se ud i dansk som andetsprog og et par tips til, hvordan man selv kan komme i gang med at bruge metoden. Der kan være hårdt brug for en tidseffektiv, kursistcentreret og dynamisk undervisningsmetode, som giver underviseren reel mulighed for at møde hver enkelt kursist med et sammenhængende og niveautilpasset undervisningstilbud. For hverdagen byder ofte på blandede niveauer og progressioner, kursister som starter, holder pause, og starter igen, osv. David Jørgensen og Jesper Engbo Larnæs viste deltagerne hvordan brug af video m.v. kan være med til at give underviseren mere plads og tid til at arbejde med den enkelte kursists sprogindlæring.

Fortsat fra forrige side ...

Dagens sidste oplæg satte fokus på lyttestrategier på andetsprog. Charlotte Øhrstrøm (KP) gav eksempler på, hvordan man lytter forskelligt alt efter situation, mål, personlige præferencer, erfaringer og rutiner. Oplægget fokuserede på, hvordan undervisere i dansk som andetsprog kan inddrage lyttestrategier i deres undervisning. Når nogle er bedre til at lytte på et andetsprog end andre, er det vigtigt at identificere hvilke lyttestrategier gode lyttere bruger, og styrke disse i undervisningen. Hun gav bud på en ny type undervisning, hvor strategierne og disse forskellige måder at lytte på alt efter situation og formål blev mere tydelige, frem for, som det traditionelt har været tilfældet, produktet – eller det rigtige svar – i en given lytteaktivitet.

Programmet på dagen bestod således af vidt forskellige oplæg, noget der afspejler variationen i det efteruddannelsesprogram som KU og KP tilbyder til denne målgruppe. I pausen var der rig mulighed for netværk deltagerne imellem, og både arrangører og deltagere var tilfredse med dagen, selv om den godt kunne have været længere. Som en deltager udtrykte det: Det var så dejligt med et fagligt

løft og et pust af inspiration. Dagligdagen kan godt føles lidt presset, og der sker så meget for tiden, så det var rart at mærke sin faglighed igen. Jeg har fået så meget blod på tanden nu, og har lyst til endnu mere’.

KU og KP planlægger i forlængelse af succesen at afholde et lignende arrangement i 2019.

Det nye kursuskatalog for 2019 fra KP og KU udsendes i disse dage. Her er muligheder for både fordybelse i specifikke fagområder og færdigheder, og for at arbejde med udvikling af skole og team.

Forløbene tilrettelægges i dialog med sprogcentrene, kontakt Helene Thise helt@kp.dk

Mere information om aktuelle kurser findes på [hjemmesiden](#)

Der kan søges midler fra ministeriets [efteruddannelsespulje](#)

Udgives af Undervisningsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet

Nyhedsbrevet bringer informationer fra følgende uddannelses- og skoleområder:

Danskuddannelse til voksne udlændinge, Grundskole og folkeoplysning, Erhvervsuddannelser, Forberedende voksenundervisning (FVU), Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU), AVU, HF, STX, AVU, HTX samt øvrige tilbud, herunder vejledning.

Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne udsendes elektronisk 3 gange årligt.

Dette nummer er udsendt januar 2019

Deadline for næste nummer: den 15. maj 2019 og 5. september 2019.

Tilmelding til nyhedsbrevet:

Du kan tilmelde dig 'Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne' via Undervisningsministeriets hjemmeside på adressen: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laerings-konsulenterne/det-flyvende-taeppe>. Nye og gamle nyhedsbreve kan læses her, eller søg Det flyvende tæppe på: www.uvm.dk.

Bidrag til Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne skal være korrekturlæste og korte, dvs. max 1-2 A4 sider. Redaktionen vil gerne have kommentarer eller forslag til artikler.

Redaktion og kontaktpersoner:

Ann-Cherie Thulstrup, e-post: ann-cherie.thulstrup@stukuvvm.dk

Susanne Hvidtfeldt, e-post: shv@siri.dk

Grafisk design: Presse- og Kommunikationssekretariatet, Undervisningsministeriet: thomas.boie.sveen@uvm.dk